

กสม. ๓

ข้อเสนอแนะ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๘

ข้อเสนอแนะ ที่ ๑๐๖/๒๕๖๘

เรื่อง ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน กรณีสิทธิพลเมืองของบุคคลที่ถูกเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลาง

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

-

๑. ความเป็นมา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๑๖/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๖ ได้พิจารณาเรื่องร้องเรียนที่ ๒๑๙/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๖ กรณีบุคคลถูกจำหน่ายชื่อไปไว้ในทะเบียนบ้านกลาง^๑ ทำให้ประสบปัญหาการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและสวัสดิการของรัฐด้านการศึกษา บริการสาธารณสุข การมีงานทำ และปัญหาการถูกเอารัดเอาเปรียบด้านสวัสดิการแรงงาน เป็นต้น เนื่องจากไม่สามารถทำบัตรประจำตัวประชาชนและไม่มีสิทธิทำธุรกรรมใด ๆ ได้ ด้วยเงื่อนไขและข้อจำกัดตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ โดยในปี ๒๕๖๖ และปี ๒๕๖๗ ปราบกฏผู้มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลาง จำนวน ๓๘๑,๖๖๕ คน และ ๓๔๕,๘๓๐ คน^๒ ตามลำดับ

กสม. เห็นว่า เมื่อบุคคลถูกเพิ่มชื่อและรายการลงในทะเบียนบ้านกลางแล้ว หากบัตรประจำตัวประชาชนสูญหาย ขำรูด หรือหมดอายุ จะไม่สามารถทำบัตรใหม่ได้เนื่องจากไม่มีชื่อและรายการ

/ในทะเบียน ...

^๑ พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ทะเบียนบ้านกลาง” หมายความว่า ทะเบียนซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้จัดทำขึ้นสำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้าน

^๒ สถิติการบริการด้านการทะเบียนราษฎร ระบบสถิติทางการทะเบียน (Official Statistics Registration Systems), สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, สืบค้นจาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableAge>, เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๘.

ในทะเบียนบ้านซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการขอทำบัตรประจำตัวประชาชน ส่งผลกระทบต่อการเข้าถึงสิทธิ และประโยชน์ตามกฎหมายอีกหลายประการซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยกระทบต่อสิทธิพลเมือง กรณีการได้รับการยอมรับจากรัฐว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย สิทธิในสวัสดิการของประชาชนกรณีผู้สูงอายุ และคนพิการในการเข้าถึงความช่วยเหลือจากรัฐ และสิทธิเลือกตั้งอันเป็นสิทธิการมีส่วนร่วมในการปกครอง

กสม. จึงมีมติให้จัดทำข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒

๒. การดำเนินการ

๒.๑ การประชุมรับฟังความคิดเห็น

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (สำนักงาน กสม.) ได้ประชุมรับฟังความคิดเห็นกรณี “สิทธิของบุคคลที่ถูกจำหน่ายชื่อไปทะเบียนบ้านกลาง และความจำเป็นของการมีทะเบียนบ้าน” เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๖๖ และวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ ณ สำนักงาน กสม. โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้ร้อง ผู้ทรงคุณวุฒิของ กสม. นักวิชาการ ผู้แทนจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และผู้แทนจากกองคุ้มครองสวัสดิภาพและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.)

๒.๑.๑ ความเห็นของผู้ร้อง

ผู้ร้องมีความกังวลว่ากรณีอาจถูกเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลาง เนื่องจากอาจถูกเวนคืนที่ดินในอนาคตและจะได้รับความเดือดร้อนหากไม่สามารถซื้อบ้านหลังใหม่ภายหลังถูกเวนคืนได้ ส่งผลให้ไม่มีทะเบียนบ้านเป็นของตนเอง เป็นเหตุให้ไม่มีหลักฐานในการทำบัตรประจำตัวประชาชน ตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ และส่งผลต่อสิทธิและสวัสดิการที่ต้องใช้บัตรประจำตัวประชาชนยืนยันสิทธิ เป็นการกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน

๒.๑.๒ ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ

๑) ██████████ ผู้ทรงคุณวุฒิของ กสม. ด้านสิทธิของกลุ่มเปราะบาง เด็ก สตรี ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และการเลือกปฏิบัติ

๑.๑) ทะเบียนบ้านกลางเป็นทะเบียนที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางจัดทำขึ้นสำหรับผู้ที่ไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน โดยทะเบียนบ้านกลางสามารถรับรองและแสดงตัวตนของผู้นั้นได้ แต่ไม่สามารถระบุที่อยู่ได้ ในปี ๒๕๖๖ มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านกลาง ๓๘๑,๖๖๕ คน

/ทั้งนี้ ...

ทั้งนี้ ทะเบียนบ้านกลางยังมีความจำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาประชากรแฝง^๓ กรณีที่มีรายชื่อในทะเบียนบ้านกลางไม่ได้อาศัยอยู่ในภูมิลำเนาเดิม และเพื่อให้จำนวนประชากรในทะเบียนตรงกับจำนวนประชากรในพื้นที่มากที่สุด ตลอดจนใช้เป็นทะเบียนรองรับผู้ไม่มีที่อยู่ เพื่อป้องกันไม่ให้ชื่อและรายการของคนกลุ่มนี้หลุดจากระบบการทะเบียนราษฎร

๑.๒) กรณีผู้ที่มีชื่อและรายการอยู่ในทะเบียนบ้านกลางมีเหตุต้องทำบัตรประจำตัวประชาชนใหม่ เช่น บัตรเดิมชำรุดเสียหาย หรือบัตรสูญหาย เป็นต้น จะไม่สามารถทำบัตรใหม่ได้ เนื่องจากไม่เข้าเงื่อนไขของการทำบัตรประจำตัวประชาชนที่ต้องมีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านเสียก่อน นอกจากนี้ เมื่อทะเบียนบ้านกลางไม่ใช่ทะเบียนบ้าน การเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการตามกฎหมายที่กำหนดเงื่อนไขโดยอ้างอิงกับที่อยู่ตามทะเบียนบ้านย่อมได้รับผลกระทบ เช่น สิทธิจะได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สิทธิรับเงินเบี้ยความพิการ และสิทธิในการเลือกตั้ง ส่วนกรณีสิทธิการรักษาพยาบาล สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ได้แก้ไขปัญหามาโดยให้ผู้ป่วยซึ่งไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนหรือทะเบียนบ้านสามารถใช้เอกสารอื่นที่ทางราชการออกให้แทนได้ หรือใช้การตรวจรหัสพันธุกรรม (การตรวจ DNA หรือ genetic testing) หรือหากไม่สามารถยืนยันสถานะและสัญชาติก็ให้จัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (บุคคลประเภท ๐) เพื่อเข้าถึงสิทธิการรักษาพยาบาลโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายได้ อย่างไรก็ตาม ในส่วนของสิทธิเลือกตั้งยังเป็นปัญหาเพราะประเทศไทยระบุจำนวนและแบ่งเขตเลือกตั้งตามทะเบียนบ้าน ซึ่งแตกต่างจากสหรัฐอเมริกาที่ใช้วิธีลงทะเบียน ทั้งนี้ การจะให้ผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลางสามารถใช้สิทธิต่าง ๆ เหล่านี้จึงยังมีข้อห่วงกังวลว่า รัฐจะใช้วิธีการใดในการยืนยันตัวตนเพื่อป้องกันการสวมสิทธิ

๒) ██████████ นักวิชาการอิสระ และหัวหน้าคลินิกกฎหมาย

มูลนิธิ ██████████

ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบแก้ไขปัญหามาและผลกระทบจากการที่บุคคลถูกเพิ่มชื่อและรายการลงในทะเบียนบ้านกลาง โดยผลกระทบรุนแรงที่สุดคือพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ กำหนดให้การทำบัตรประจำตัวประชาชนต้องมีชื่อ
/และรายการ ...

^๓ ประชากรแฝง หมายถึง ประชากรที่เข้ามาอยู่อาศัย หรือมาเรียนหนังสือ หรือมาทำงานในจังหวัดนั้น ๆ โดยไม่ได้ย้ายทะเบียนบ้าน ประกอบด้วย ๒ ลักษณะ คือ ประชากรแฝงกลางวันและประชากรแฝงกลางคืน โดยประชากรแฝงกลางวัน (commuter population) แบ่งย่อยเป็น ๑) ประชากรแฝงกลางวันที่มาทำงาน หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป ที่เข้ามาทำงานในจังหวัดที่ตนเองไม่ได้อาศัยอยู่ และ ๒) ประชากรแฝงกลางวันที่มาเรียนหนังสือ หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป ที่เข้ามาเรียนหนังสือในจังหวัดที่ตนเองไม่ได้อาศัยอยู่ ส่วนประชากรแฝงกลางคืน (non-registered population) หมายถึง ผู้ที่อาศัยอยู่ประจำในจังหวัดหนึ่ง โดยไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่อาศัยอยู่ประจำนั้น แต่อาจจะมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านจังหวัดอื่น ในต่างประเทศ หรือไม่มีชื่อที่ใดเลย, จากบทความ *รู้หรือไม่? ประชากรแฝง หมายถึงอะไร*, Facebook: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๓, สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/share/p/14vKWsGabQ/>, เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๗.

และรายการในทะเบียนบ้าน ซึ่งทะเบียนบ้านกลางไม่ถือว่าเป็นทะเบียนบ้าน จึงเป็นเหตุให้ไม่สามารถทำบัตรประจำตัวประชาชน และไม่สามารถใช้สิทธิขั้นพื้นฐานตามกฎหมายได้ ดังนั้น การมีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางมีผลกระทบต่อสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงสิทธิทางแพ่งด้วย

๒.๑.๓ ความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

๑.๑) ทะเบียนบ้าน ใช้สำหรับยืนยันตัวตนว่าผู้นั้นอาศัยอยู่ที่ใด ซึ่งการได้รับสิทธิและสวัสดิการตามกฎหมายบางประการอ้างอิงกับภูมิลำเนาและทะเบียนบ้าน

๑.๒) ชื่อและรายการของบุคคล รวมถึงเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก จะถูกอ้างอิงกับบ้านหรือที่อยู่อาศัยและทะเบียนบ้าน โดยเป็นสิทธิตามกฎหมายของเจ้าบ้านที่จะย้ายชื่อบุคคลออกจากทะเบียนบ้านได้ หรือกรณีที่มีชื่อและรายการของบุคคลในทะเบียนบ้าน แต่ถ้านายทะเบียนตรวจสอบข้อเท็จจริงพบว่า ไม่มีสภาพความเป็นบ้าน นายทะเบียนมีอำนาจจำหน่ายเลขบ้าน และจำหน่ายรายชื่อและรายการบุคคลนั้นไปยังทะเบียนบ้านกลางได้

๑.๓) ทะเบียนบ้านกลางมีความจำเป็นสำหรับผู้ที่ไม่สามารถมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เนื่องจากผู้ที่จะมีชื่อและรายการอยู่ในทะเบียนบ้านได้ต้องเป็นเจ้าบ้านซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ หรือเป็นผู้ที่เจ้าบ้านยินยอมให้อาศัยอยู่ในบ้าน อย่างไรก็ตาม บุคคลที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลางสามารถยื่นคำร้องขอออกจากทะเบียนบ้านกลางได้ โดยยื่นคำร้อง ณ สำนักทะเบียนที่ตนมีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลางนั้น หรือสำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น อันเป็นที่ตั้งของบ้านที่ผู้นั้นประสงค์จะย้ายเข้าก็ได้

๑.๔) การใช้สิทธิต่าง ๆ ต้องพิจารณาเงื่อนไขของแต่ละหน่วยงาน และ การใช้สิทธิตามกฎหมายบางประการจำเป็นต้องอ้างอิงจากภูมิลำเนาในการเบิกจ่ายงบประมาณ เช่น การรับเบี้ยผู้สูงอายุซึ่งต้องเบิกจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น จึงต้องใช้บัตรประจำตัวประชาชนเป็นหลักฐานยืนยันตัวตนและภูมิลำเนาของบุคคล ผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลางจึงไม่สามารถใช้สิทธิได้เนื่องจากทะเบียนบ้านกลางไม่สามารถใช้ยืนยันภูมิลำเนาได้

๒) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.)

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย โดยสำนักทะเบียนกลาง และ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ทำบันทึกข้อตกลงเพื่อแก้ไขปัญหาสถานะบุคคลตามกฎหมายการทะเบียนราษฎรให้กับบุคคลสัญชาติไทย เพื่อให้บุคคลนั้นมีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านและสามารถเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการสังคมได้ โดยกำหนดให้มีทะเบียนประจำศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ๗๗ แห่งทั่วประเทศเป็นทะเบียนราษฎรสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อน และกำหนดให้มีเลขประจำบ้านคือเลขประจำศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งเป็น ๑๓๐ เหมือนกันทั่วประเทศ

ตามด้วยเครื่องหมายทับ (/) แล้วตามด้วยรหัสจังหวัด (เลขประจำศูนย์ฯ ๑๓๐/รหัสจังหวัด) ทั้งนี้ ผู้มีสิทธิมีชื่อในทะเบียนราษฎรสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนต้องไปรายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ซึ่งทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านทุก ๓ ปี หากฝ่าฝืนหรือขาดการติดต่อ ถือว่าบุคคลนั้นพ้นสภาพ (รายละเอียดตามภาคผนวก)

๓) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าระยะเวลาที่กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งแต่ละฉบับกำหนด ซึ่งกรณีเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๑ (๓)^๔ และกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓๘ (๓)^๕ ดังนั้น เมื่อพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ กำหนดให้มีการจัดทำทะเบียนบ้านกลางสำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้าน จึงเป็นข้อจำกัดในการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น^๖

๒.๒ การแสวงหาข้อมูลจากสื่อออนไลน์

[REDACTED] ให้ความเห็นไว้ในสื่อออนไลน์ สรุปว่า^๗

๒.๒.๑ กระทรวงมหาดไทยควรแก้ไขระบบทะเบียนบ้านกลาง เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิในฐานะคนไทยได้ และไม่ให้มีปัญหาในการใช้สิทธิดังเช่นกรณีที่คนพิการถูกตัดสิทธิการรับเบี้ยคนพิการ

/๒.๒.๒ ทุกคน ...

^๔ มาตรา ๓๑ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง

^๕ มาตรา ๓๘ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันเลือกตั้ง และ

ฯลฯ

ฯลฯ

^๖ หนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต ๐๐๑๒/๕๙๔ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๗ เรื่อง ความเห็นในประเด็นสิทธิของบุคคลที่ถูกจำหน่ายชื่อไปทะเบียนบ้านกลาง และความจำเป็นของการมีทะเบียนบ้าน

^๗ มุมมองนักกฎหมาย ร้องแก้ไขระบบทะเบียนบ้านกลาง ไม่ให้คนไทยโดนตัดสิทธิ, หนังสือพิมพ์ [REDACTED]

[REDACTED] วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗, สืบค้นจาก [https://www.\[REDACTED\]](https://www.[REDACTED])

เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๗.

๒.๒.๒ ทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมีเอกสารรับรองว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย คือ บัตรประจำตัวประชาชน และมีทะเบียนบ้านเพื่อยืนยันบ้านที่อาศัยอยู่ เพื่อให้ทราบตัวตนและภูมิลำเนา ที่อยู่อาศัย อย่างไรก็ตาม มีบางรายที่ไม่ได้อาศัยอยู่จริงในบ้าน และไม่ทราบที่อยู่ใหม่ สำนักทะเบียนจะ นำชื่อและรายการของผู้นั้นไปไว้ที่ทะเบียนบ้านกลาง แต่ทะเบียนบ้านกลางไม่ถือว่าเป็นทะเบียนบ้าน ทำให้ผู้ ที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางถูกมองว่าไม่ใช่คนที่อาศัยอยู่ในบ้านในพื้นที่ของสำนักทะเบียนนั้น ๆ ดังนั้น จึงเป็นข้อจำกัดในการใช้สิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมาย เช่น การทำบัตรประจำตัวประชาชน การยื่น คำร้องขอคัดสำเนาและให้นายทะเบียนรับรองสำเนารายการเพื่อใช้อ้างอิงหรือใช้สิทธิต่าง ๆ และสิทธิในการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญของคนไทยทุกคน

๒.๓ การหารือกับรองปลัดกระทรวงมหาดไทย

เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและคณะได้ประชุมหารือกับรองปลัดกระทรวงมหาดไทย ประเด็นผลกระทบของบุคคลที่ถูกจำหน่ายชื่อไปทะเบียนบ้านกลาง สรุปได้ว่า กรรมการปกครองรับทราบสภาพปัญหา และที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันให้แก่โฆษกประจำสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๔๖ โดยตัดคำว่า “ทะเบียนบ้านกลางไม่ใช่ทะเบียนบ้าน” เพื่อให้ทะเบียนบ้านกลางมีสถานะเป็นทะเบียนบ้าน และให้ถือเป็นหลักสำคัญว่า บุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลาง แม้จะไม่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยก็ให้มีสิทธิได้รับประโยชน์ตามกฎหมายทุกประการ เพื่อคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลนั้น

๓. หลักการ แนวคิด และหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๓.๑ สิทธิที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ข้อ ๑๖^๘ และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๖^๙

๓.๒ สิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอ ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR) ข้อ ๙^{๑๐} และข้อ ๑๑^{๑๑}

/๓.๓ สิทธิที่ ...

^๘ ข้อ ๑๖ บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตามกฎหมายในทุกแห่งหน

^๙ ข้อ ๖ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับทุกแห่งหนว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย

^{๑๐} ข้อ ๙ รัฐภาคีแห่งกติกาฉบับนี้รับรองสิทธิของทุกคนในอันที่จะมีสวัสดิการสังคม รวมทั้งการประกันสังคม

^{๑๑} ข้อ ๑๑ วรรค ๑ รัฐภาคีแห่งกติกาฉบับนี้รับรองสิทธิของทุกคนในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอสำหรับตนเองและครอบครัว ซึ่งรวมถึงอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัยที่เพียงพอและสภาพการครองชีพที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง รัฐภาคีจะดำเนินขั้นตอนที่เหมาะสมเพื่อประกันการทำให้สิทธินี้เป็นจริง โดยรับรองความสำคัญอย่างแท้จริงของความร่วมมือระหว่างประเทศบนพื้นฐานของความยินยอมโดยเสรี

๓.๓ สิทธิที่จะเข้าถึงความช่วยเหลือจากรัฐกรณีความพิการ ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิ
ของคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities: CRPD) ข้อ ๒๘^{๑๒}

๓.๔ สิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองทั้งโดยตรงและผ่านทางผู้แทน ตามกติกา ICCPR
ข้อ ๒๕^{๑๓}

๔. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กสม. ได้พิจารณาบทบัญญัติของกฎหมาย หลักสิทธิมนุษยชน เอกสารที่เกี่ยวข้อง และ
ความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิของ กสม. รวมทั้งนักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า สถานะทาง
กฎหมายปัจจุบันของทะเบียนบ้านกลาง ไม่ใช่ “ทะเบียนบ้าน” ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วย
การจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๔๖^{๑๔} ซึ่งจากสถิติผู้ถูกเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลาง

/พบว่า ...

^{๑๒} ข้อ ๒๘

มาตรฐานความเป็นอยู่และความคุ้มครองทางสังคมอย่างเพียงพอ

๑. รัฐภาคียอมรับถึงสิทธิของคนพิการในการมีมาตรฐานความเป็นอยู่เพียงพอสำหรับตนและ
ครอบครัว รวมถึง อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัยที่เพียงพอ และสภาพการครองชีพที่เพียงพอ และให้รัฐภาคีดำเนิน
ขั้นตอนที่เหมาะสม เพื่อปกป้องและส่งเสริมให้สิทธินี้เกิดขึ้นได้จริงโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความพิการ

๒. รัฐภาคียอมรับถึงสิทธิของคนพิการในการได้รับความคุ้มครองทางสังคม และการอุปโภคสิทธิอื่น
โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความพิการและให้รัฐภาคีดำเนินขั้นตอนเพื่อปกป้องและส่งเสริมให้สิทธินี้เกิดขึ้น
ได้จริง ทั้งนี้ รวมถึงมาตรการดังนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(ซี) ประกันว่าคนพิการและครอบครัวของคนพิการที่มีสภาพความเป็นอยู่ยากจน สามารถเข้าถึงความ
ช่วยเหลือจากรัฐในเรื่องค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับความพิการรวมถึงการฝึกอบรมที่เพียงพอ การให้คำปรึกษา ความช่วยเหลือทาง
การเงิน และการให้ความดูแลชั่วคราว

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๓} ข้อ ๒๕

พลเมืองทุกคนย่อมมีสิทธิและโอกาส โดยปราศจากความแตกต่างดังกล่าวไว้ในข้อ ๒ และโดยปราศจาก
ข้อจำกัดอันไม่สมควร

(ก) ในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารรัฐกิจโดยตรง หรือผ่านทางผู้แทนซึ่งได้รับเลือกอย่างเสรี

(ข) ในการที่จะออกเสียงหรือได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งอันแท้จริงตามวาระ ซึ่งมีการออกเสียงโดยทั่วไป
และเสมอภาค และโดยการลงคะแนนลับ เพื่อประกันการแสดงเจตนาโดยเสรีของผู้เลือก

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๔} ข้อ ๔๖ ทะเบียนบ้านกลางไม่ใช่ทะเบียนบ้าน แต่เป็นทะเบียนที่ใช้สำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อ
ในทะเบียนบ้าน และบุคคลที่อยู่ระหว่างการติดตามตัวตามหมายจับของศาล

ให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งจัดทำทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน
ไว้แห่งละ ๑ ฉบับ แต่หากมีความจำเป็นต้องมีทะเบียนบ้านกลางมากกว่า ๑ ฉบับ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น
แจ้งเหตุความจำเป็นและขออนุมัติผู้อำนวยการทะเบียนกลางก่อน

(ข้อ ๔๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒)

พบว่า ในปี ๒๕๖๗ มี ๓๔๕,๘๓๐ คน และประสบปัญหากรณีบัตรประจำตัวประชาชนสูญหาย ชำรุด หรือหมดอายุแล้วประสงค์ทำบัตรประจำตัวประชาชนใหม่ แต่ไม่สามารถทำบัตรประจำตัวประชาชนใหม่ได้ เนื่องจากไม่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน รวมทั้งยังกระทบต่อสิทธิและประโยชน์ของประชาชนตามกฎหมายอีกหลายประการ โดยมีรายละเอียด และประเด็นปัญหา ดังนี้

๔.๑ ประเภทบุคคลที่อาจถูกเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลาง จากการรวบรวม ข้อมูลพบว่า มี ๖ ประเภท ดังนี้

๔.๑.๑ บุคคลที่ย้ายออกจากทะเบียนบ้านเดิมเพื่อเปลี่ยนภูมิลำเนา แต่ไม่แจ้ง ย้ายเข้าทะเบียนบ้านใด

บุคคลที่อยู่ในบ้าน หากย้ายออกจากบ้านเดิมโดยมีเจตนาเปลี่ยนภูมิลำเนา เจ้าบ้านมีหน้าที่ต้องแจ้งต่อนายทะเบียนให้ทราบว่าบุคคลนั้นได้ย้ายออกจากบ้าน หรือบุคคลนั้นจะแจ้ง นายทะเบียนให้ทราบด้วยตนเองก็ได้ว่าจะย้ายเข้าไปอยู่ในบ้านใด หรือจะแจ้งต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ ที่ตนจะไปอยู่ใหม่ก็ได้ แต่หากบุคคลนั้นยังไม่ทราบว่าย้ายไปอยู่บ้านใด หรือยังไม่ได้ย้ายเข้าไปอยู่ในบ้านใด ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่แจ้งการย้ายที่อยู่ จะถูกนายทะเบียนเพิ่มชื่อและรายการไว้ในทะเบียนบ้านกลาง ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง^{๑๕}

๔.๑.๒ บุคคลที่ออกจากบ้านไปอยู่ที่อื่นแต่เจ้าบ้านไม่ทราบว่าผู้นั้นไปอยู่ที่ใด

บุคคลที่อยู่ในบ้าน หากออกจากบ้านไปอยู่ที่อื่นเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน และเจ้าบ้านไม่ทราบว่าไปอยู่ที่ใด เจ้าบ้านมีหน้าที่ต้องแจ้งการย้ายออกต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับ ครบหนึ่งร้อยแปดสิบวัน หลังจากนั้นนายทะเบียนจะเพิ่มชื่อและรายการของบุคคลนั้นไว้ใน ทะเบียนบ้านกลาง ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง^{๑๖}

/๔.๑.๓ ผู้เช่า ...

^{๑๕} มาตรา ๓๐ เมื่อผู้อยู่ในบ้านย้ายที่อยู่ออกจากบ้านเพื่อเปลี่ยนภูมิลำเนา ให้เจ้าบ้านแจ้งต่อนายทะเบียน ผู้รับแจ้งภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่บุคคลในทะเบียนบ้านย้ายที่อยู่ออกจากบ้าน แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ย้ายที่อยู่ที่จะแจ้งย้ายออกต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งด้วยตนเอง โดยจะต้องแจ้งว่าจะย้ายเข้าไปอยู่บ้านใด หรือจะแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่ตนจะไปอยู่ใหม่ก็ได้ ในกรณีที่ยังไม่ทราบว่าย้ายไปอยู่บ้านใด หรือยังมีได้ย้ายเข้าไปอยู่ในบ้านใดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่แจ้ง การย้ายที่อยู่ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งเพิ่มชื่อและรายการของผู้นั้นไว้ในทะเบียนบ้านกลาง และเมื่อผู้ย้ายได้แจ้งการย้ายออกต่อนายทะเบียนแล้ว ให้หน้าที่ในการแจ้งย้ายบุคคลออกของเจ้าบ้านเป็นอันพับไป ผู้ย้ายที่อยู่ที่จะแจ้งย้ายด้วยตนเองดังกล่าวต้องเป็นผู้มีอายุครบสิบห้าปีแล้ว

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๖} มาตรา ๓๓ เมื่อผู้อยู่ในบ้านใดออกจากบ้านที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไปอยู่ที่อื่นเกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน และเจ้าบ้านไม่ทราบว่าผู้นั้นไปอยู่ที่ใด ให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายออกต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายในสามสิบวันนับครบหนึ่งร้อยแปดสิบวันโดยระบุว่าไม่ทราบที่อยู่ และให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งเพิ่มชื่อและรายการผู้นั้นในทะเบียนบ้านกลาง

ฯลฯ

ฯลฯ

๔.๑.๓ ผู้เช่าซึ่งผู้ให้เช่าไม่แจ้งนายทะเบียนเพื่อเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้าน หรือผู้ที่พักอาศัยซึ่งเจ้าบ้านไม่แจ้งนายทะเบียนเพื่อเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้าน

บุคคลที่เช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่ออยู่อาศัย โดยมีเจตนาจะถือเป็นภูมิลำเนา หรือผู้ที่พักอาศัยบ้านของผู้อื่น ผู้ให้เช่าหรือเจ้าบ้านมีหน้าที่แจ้งต่อนายทะเบียนเพื่อเพิ่มชื่อและรายการของบุคคลนั้นในทะเบียนบ้าน ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐/๑^{๑๗} อย่างไรก็ตาม มีหลายกรณีที่ผู้ให้เช่าหรือเจ้าบ้านไม่แจ้งนายทะเบียน ส่งผลให้กรณีบุคคลนั้นไม่มีบ้านหรือไม่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านใด จะถูกเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลาง

๔.๑.๔ เด็กที่ถูกแจ้งเกิดและถูกเพิ่มชื่อและรายการไว้ในทะเบียนบ้านกลาง

เมื่อมีเด็กเกิด เจ้าบ้านหรือบิดามารดาต้องแจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่เด็กเกิด ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๘^{๑๘} โดยเด็กจะได้รับการจัดทำสูติบัตรเป็นหลักฐานตามมาตรา ๒๐^{๑๙} หลังจากนั้นเด็กจะถูกเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนบ้านกลาง แล้วแต่กรณี ซึ่งกรณีที่เด็กจะถูกเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลาง มีรายละเอียด ดังนี้

/๑) เด็กที่มี ...

^{๑๗} มาตรา ๓๐/๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๐ วรรคสาม เจ้าบ้านใดมีผู้ย้ายเข้ามาอยู่ในบ้านโดยมีเจตนาจะถือเป็นภูมิลำเนา ให้แจ้งให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งทราบเพื่อเพิ่มชื่อบุคคลนั้นเข้าในทะเบียนบ้านภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ผู้ย้ายได้เข้าอยู่ในบ้าน เมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งได้รับแจ้งแล้ว ถ้าผู้ย้ายเข้ายังมีได้ย้ายออกจากทะเบียนบ้านเดิมให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งดำเนินการแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งที่บุคคลนั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เพื่อย้ายบุคคลนั้นออกจากทะเบียนบ้านเดิม และให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งแจ้งให้เจ้าบ้านที่บุคคลนั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเดิมทราบ เพื่อนำทะเบียนบ้านของตนมาให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งปรับปรุงทะเบียนบ้านให้ถูกต้องต่อไป

^{๑๘} มาตรา ๑๘ เมื่อมีคนเกิดให้แจ้งการเกิดดังต่อไปนี้

(๑) คนเกิดในบ้าน ให้เจ้าบ้านหรือบิดาหรือมารดาแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่คนเกิดในบ้านภายในสิบห้าวันนับแต่วันเกิด

(๒) คนเกิดนอกบ้าน ให้บิดาหรือมารดาแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีคนเกิดนอกบ้านหรือแห่งท้องที่ที่จะพึงแจ้งได้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันเกิด ในกรณีจำเป็นไม่อาจแจ้งได้ตามกำหนด ให้แจ้งภายหลังได้แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันเกิด

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๙} มาตรา ๒๐ เมื่อมีการแจ้งการเกิดตามมาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๑๙/๑ หรือมาตรา ๑๙/๓ ทั้งกรณีของเด็กที่มีสัญชาติไทยหรือเด็กที่ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งรับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตรเป็นหลักฐานแก่ผู้แจ้งโดยมีข้อเท็จจริงเท่าที่สามารถจะทราบได้

สำหรับการแจ้งการเกิดของเด็กที่ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งออกสูติบัตรให้ตามแบบพิมพ์ที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด โดยให้ระบุสถานการณเกิดไว้ด้วย

๔.๑.๕ บุคคลที่มีชื่อในทะเบียนบ้านของบ้านที่รื้อถอนโดยไม่แจ้งต่อนายทะเบียน

บุคคลที่รื้อถอนบ้านที่มีเลขประจำบ้านโดยไม่ประสงค์จะปลูกบ้านใหม่หรือรื้อเพื่อไปปลูกสร้างบ้านในที่อื่น โดยไม่แจ้งต่อนายทะเบียน ให้นายทะเบียนจำหน่ายเลขประจำบ้านและทะเบียนบ้าน และแจ้งย้ายผู้มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไปไว้ในทะเบียนบ้านกลาง ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔๑ วรรคสอง^{๒๓}

๔.๑.๖ บุคคลที่ถูกออกหมายจับ

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๓ วรรคสอง^{๒๔} กำหนดว่าหากศาลออกหมายจับผู้ใด ถ้ายังมีได้ตัวผู้นั้นมาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ศาลออกหมายจับ ผู้นั้นจะถูกย้ายชื่อและรายการจากทะเบียนบ้านเดิมไปไว้ในทะเบียนบ้านกลาง

๔.๒ สภาพปัญหาของผู้ที่ถูกเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลาง

เนื่องจากพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ กำหนดให้ผู้ที่ประสงค์ทำบัตรประจำตัวประชาชนต้องมีชื่อและรายการในทะเบียนบ้าน แต่ทะเบียนบ้านกลางไม่ถือว่าเป็นทะเบียนบ้าน จึงเป็นเหตุให้ไม่สามารถจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน และไม่สามารถใช้สิทธิขั้นพื้นฐานและสวัสดิการที่ต้องใช้บัตรประจำตัวประชาชนยืนยันสิทธิตามกฎหมายได้ อันมีผลกระทบต่อสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง รวมทั้งสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สรุปสภาพปัญหาได้ดังนี้

๔.๒.๑ ปัญหาสิทธิที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย

ตามกติกา ICCPR ข้อ ๑๖ และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๖ ประกอบกับในกฎหมายของประเทศไทย บุคคลทุกคนได้รับการรับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามมาตรา ๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ อันเป็นกฎหมายสูงสุด และตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕ รับรองสิทธิทางแพ่ง โดยกำหนดว่า สภาพบุคคลเริ่มตั้งแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารกและสิ้นสุดลงเมื่อตาย นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร ...

^{๒๓} มาตรา ๔๑ ผู้รื้อบ้านที่มีเลขประจำบ้านโดยไม่ประสงค์จะปลูกบ้านใหม่ในที่ดินบริเวณนั้นอีกต่อไปหรือรื้อเพื่อไปปลูกสร้างบ้านในที่อื่น ให้แจ้งการรื้อบ้านต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รื้อบ้านเสร็จ เพื่อจำหน่ายเลขประจำบ้านและทะเบียนบ้าน

บ้านที่รื้อถอนโดยไม่แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนจำหน่ายเลขประจำบ้านและทะเบียนบ้านและแจ้งย้ายผู้มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านนั้นไปไว้ในทะเบียนบ้านกลางตามระเบียบที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด

^{๒๔} มาตรา ๓๓ วรรคสอง ในกรณีที่ศาลออกหมายจับผู้ใดตามคำร้องขอของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้รับแจ้งจากศาลให้จับกุมผู้ใดตามหมายจับที่ศาลออกเอง ถ้ายังมีได้ตัวผู้นั้นมาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ศาลออกหมายจับ ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแจ้งให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางทราบ และให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางดำเนินการให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งย้ายชื่อผู้นั้นออกจากทะเบียนบ้านและเพิ่มชื่อและรายการของผู้นั้นไว้ในทะเบียนบ้านกลาง ...

ราชฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง^{๒๕} บัญญัติให้เป็นหน้าที่และอำนาจของกรมการปกครอง ในการกำหนดเลขประจำตัว ๑๓ หลักที่ไม่ซ้ำกัน จากนั้นจึงเพิ่มชื่อและรายการบุคคลนั้นในทะเบียนบ้าน หรือทะเบียนประวัติ ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง^{๒๖} หรือ มาตรา ๓๘^{๒๗} แล้วแต่กรณี แล้วจึงจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัว ประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง^{๒๘} ต่อไป แต่การมีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลาง ส่งผลให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย ๒ กรณี ดังนี้

๑) บุคคลที่เคยมีบัตรประจำตัวประชาชน แต่บัตรสูญหาย ชำรุด หรือ หมดอายุ ไม่สามารถจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนใหม่ได้ เนื่องจากถูกเพิ่มชื่อและรายการใน ทะเบียนบ้านกลาง

กรมการปกครองชี้แจงว่า พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ผู้ที่จัดทำบัตรประจำตัวประชาชนได้ ต้องมีชื่อและรายการ ในทะเบียนบ้านแล้วเท่านั้น แต่ทะเบียนบ้านกลางไม่ใช่ทะเบียนบ้าน ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๔๖

กสม. เห็นว่า กรณีดังกล่าวกระทบต่อสิทธิที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็น บุคคลตามกฎหมายในทุกแห่งหน และกระทบต่อสิทธิและสวัสดิการต่าง ๆ ตามกฎหมายที่บุคคลนั้นมีสิทธิ ได้รับซึ่งเป็นสิทธิมนุษยชนอีกประการหนึ่งด้วย

/๒) บุคคล ...

^{๒๕} มาตรา ๑๖ ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดเลขประจำตัวแก่ผู้มีสัญชาติไทยหรือคนซึ่งไม่มีสัญชาติ ไทยที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักร และบุคคลที่ได้จดทะเบียนคนเกิด ณ สถานทูตไทย หรือสถานกงสุลไทยตามมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง คนละหนึ่งเลขโดยไม่ซ้ำกัน ...

^{๒๖} มาตรา ๓๖ ให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งจัดทำทะเบียนบ้านไว้ทุกบ้านที่มีเลขประจำบ้านสำหรับผู้มีสัญชาติไทย และคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยแต่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร และจัดทำทะเบียนอาคารสำหรับอาคารที่ได้รับเลขประจำอาคารตาม มาตรา ๓๔ วรรคห้า

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๒๗} มาตรา ๓๘ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจัดทำทะเบียนบ้านสำหรับคนซึ่งไม่มีสัญชาติ ไทยที่ได้รับอนุญาตให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว และคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่ได้รับการผ่อนผันให้อาศัยอยู่ใน ราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และบุตรของบุคคล ดังกล่าวที่เกิดในราชอาณาจักร ในกรณีผู้มีรายการในทะเบียนบ้านพ้นจากการได้รับอนุญาตหรือผ่อนผันให้อาศัยอยู่ใน ราชอาณาจักร ให้นายทะเบียนจำหน่ายรายการทะเบียนของผู้นั้นโดยเร็ว

ให้ผู้ดำเนินการทะเบียนกลางจัดให้มีทะเบียนประวัติสำหรับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยอื่นนอกจากที่บัญญัติ ไว้ตามวรรคหนึ่งตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

^{๒๘} มาตรา ๕ ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งมีอายุตั้งแต่เจ็ดปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ และมีชื่อในทะเบียนบ้าน ต้องมีบัตรตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

๒) บุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางเป็นเวลานานโดยไม่มี
ความเคลื่อนไหวทางทะเบียน จะถูกจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้านกลาง โดยแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ

๒.๑) บุคคลที่อยู่ในทะเบียนบ้านกลางติดต่อกันเป็นเวลานานกว่าสิบปี
โดยไม่มีความเคลื่อนไหวทางทะเบียน จะถูกจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้านกลาง ตามระเบียบสำนัก
ทะเบียนกลางว่าด้วยการคุ้มครองและจัดการข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๒๒ (๖)^{๒๔}

๒.๒) บุคคลที่แจ้งการย้ายที่อยู่ออกจากทะเบียนบ้านเป็นเวลาที่ติดต่อกัน
เกินกว่าห้าปีโดยไม่ได้ย้ายเข้าทะเบียนบ้านใด จะถูกเพิ่มชื่อและรายการไว้ในทะเบียนบ้านกลาง และหาก
ชื่อและรายการของผู้นั้นอยู่ในทะเบียนบ้านกลางติดต่อกันเป็นเวลานานกว่าห้าปี โดยไม่มีการเคลื่อนไหว
ทางทะเบียน จะถูกจำหน่ายออกจากทะเบียนบ้านกลาง ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการคุ้มครอง
และจัดการข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๒๒ (๗)^{๒๕}

ทั้งนี้ เมื่อปี ๒๕๖๓ สำนักทะเบียนกลางได้มีหนังสือเวียน ที่ มท ๐๓๐๙.๑/
ว ๖๒ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ เรื่อง การตรวจสอบและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนราษฎร กำหนด
แนวปฏิบัติให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นดำเนินการปิดประกาศรายชื่อผู้มีชื่อและรายการ
อยู่ในทะเบียนบ้านกลางติดต่อกันเป็นเวลานาน ๑๐ ปี และแจ้งให้บุคคลดังกล่าวมาติดต่อ เพื่อแจ้งย้าย
ออกจากทะเบียนบ้านกลางและย้ายเข้าทะเบียนบ้านที่อาศัยอยู่จริงในปัจจุบัน โดยกำหนดให้ดำเนินการ
ภายใน ๔๕ วัน นับแต่สำนักทะเบียนกลางส่งรายชื่อให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่น
หลังจากนั้นเมื่อพ้น ๔๕ วันแล้ว ให้นายทะเบียนจำหน่ายรายการบุคคลที่ไม่ติดต่อขอแจ้งย้ายออกจาก
ทะเบียนบ้านกลางทั้งหมด ดังนั้น บุคคลที่ถูกจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนกลางในกรณีนี้ จึงถูกกระทบสิทธิ
ที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย ซึ่งเป็นสิทธิพลเมือง เนื่องจากไม่ถูกบันทึกชื่อและรายการ
ในทะเบียนราษฎรใด ๆ ตามระบบกฎหมายของไทยอีกต่อไป

๔.๒.๒ ปัญหาสิทธิของผู้สูงอายุที่จะได้รับมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอ

การส่งเสริมมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอสำหรับประชาชนกลุ่มเฉพาะ
ประการหนึ่ง คือ การให้สิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม
/เมื่อพิจารณา ...

^{๒๔} ข้อ ๒๒ ให้สำนักทะเบียนกลางทำข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรให้ทันสมัย โดยการแก้ไข เปลี่ยนแปลง
เพิ่มเติม จำหน่าย หรือยกเลิก แล้วแต่กรณี สำหรับข้อมูลที่มีลักษณะตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๖) รายการบุคคลที่อยู่ในทะเบียนบ้านกลางติดต่อกันเป็นเวลานานกว่าสิบปีโดยไม่มีการเคลื่อนไหว
ทางทะเบียนราษฎร ให้จำหน่ายรายการบุคคลนั้น

^{๒๕} (๗) รายการบุคคลที่แจ้งการย้ายที่อยู่ออกจากทะเบียนบ้านเป็นเวลาที่ติดต่อกันเกินกว่าห้าปีโดยไม่ได้ย้าย
เข้าทะเบียนบ้านใด ให้เพิ่มรายการบุคคลนั้นไว้ในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียนที่แจ้งย้ายออก และหากรายการบุคคล
ดังกล่าวอยู่ในทะเบียนบ้านกลางติดต่อกันเป็นเวลานานกว่าห้าปีโดยไม่มีการเคลื่อนไหวทางทะเบียน ให้จำหน่ายรายการบุคคลนั้น

ฯลฯ

ฯลฯ

เมื่อพิจารณาระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๖^{๓๑} กำหนดให้ผู้มีสิทธิจะได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้นั้นอาศัยอยู่ ดังนั้น ผู้สูงอายุที่ถูกเพิ่มชื่อและรายการลงในทะเบียนบ้านกลางจึงถูกตัดสิทธิไม่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เนื่องจากไม่ถือเป็นทะเบียนบ้านตามความเห็นของกรมการปกครอง

๔.๒.๓ ปัญหาสิทธิของคนพิการที่จะเข้าถึงความช่วยเหลือจากรัฐ

การส่งเสริมและคุ้มครองคนพิการประการหนึ่ง คือ การให้สิทธิรับเงินเบี้ยความพิการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยความพิการให้คนพิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๖^{๓๒} ประกอบระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๕^{๓๓} กำหนดให้ผู้มีสิทธิจะได้รับเงินเบี้ยความพิการต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทะเบียนบ้าน ดังนั้น คนพิการที่ถูกเพิ่มชื่อและรายการลงในทะเบียนบ้านกลาง จึงถูกตัดสิทธิไม่ได้รับเงินเบี้ยความพิการ

๔.๒.๔ ปัญหาสิทธิการมีส่วนร่วมในการปกครอง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าระยะเวลาที่กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งแต่ละฉบับกำหนด ประกอบกับพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ กำหนดให้มีการจัดทำทะเบียนบ้านกลางสำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้านได้ ดังนั้น ผู้ที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางซึ่งไม่ถือเป็นทะเบียนบ้านจึงไม่สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑

/มาตรา ๓๓ (๓) ...

^{๓๑} ข้อ ๖ ผู้มีสิทธิจะได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๓๒} ข้อ ๖ คนพิการซึ่งจะมีสิทธิที่จะได้รับเบี้ยความพิการตามระเบียบนี้ ต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการกำหนด

(ข้อ ๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยความพิการให้คนพิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒)

^{๓๓} ข้อ ๕ ผู้มีสิทธิจะได้รับเงินเบี้ยความพิการ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทะเบียนบ้าน

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๓๑ (๓) และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒
มาตรา ๓๘ (๓) จึงกระทบต่อสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

๔.๓ วิธีการแก้ไขปัญหา

เพื่อให้บุคคลที่ถูกเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางไม่ถูกจำกัดสิทธิและ
สวัสดิการตามกฎหมาย จึงเห็นควรแก้ไขปัญหาดังนี้

๔.๓.๑ แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้ทะเบียนบ้านกลางถือเป็นทะเบียนบ้าน และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการ
ทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

การที่กรมการปกครองกำหนดว่า “ทะเบียนบ้านกลางไม่ใช่ทะเบียนบ้าน”
ในระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๔๖ วรรคหนึ่ง เป็นระเบียบ
ที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ส่งผลกระทบต่อสิทธิ
และประโยชน์ตามกฎหมายของประชาชน รวมทั้งกระทบต่อสิทธิที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตาม
กฎหมาย ตามกติกา ICCPR ข้อ ๑๖ และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๖ ซึ่งระเบียบสำนัก
ทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ มีสถานะเป็นเพียงกฎหมายลำดับรอง
ใช้บังคับภายในหน่วยงานราชการและเจ้าหน้าที่เท่านั้น ไม่อาจนำมาบังคับใช้ให้กระทบสิทธิหรือตัดสิทธิ
ของประชาชนได้

พิจารณาแล้วเห็นว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วย
การจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๔๖ วรรคหนึ่ง เป็น “ทะเบียนบ้านกลางเป็นทะเบียนบ้าน
ใช้สำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้านของบุคคลใดได้ และบุคคลที่อยู่ระหว่างการ
ติดตามตัวตามหมายจับของศาล” ซึ่งเมื่อแก้ไขเพิ่มเติมแล้ว ย่อมทำให้บุคคลที่มีชื่อและรายการใน
ทะเบียนบ้านกลางมีสิทธิและประโยชน์ตามกฎหมายเช่นเดียวกับบุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้าน
ไม่ได้ถูกตัดสิทธิและประโยชน์อีกต่อไป

๔.๓.๒ แก้ไขปัญหาผู้มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางแต่ไม่ได้มีภูมิลำเนา
อยู่ในท้องถิ่นนั้นตามความเป็นจริง

การจัดทำทะเบียนบ้านตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔
ใช้หลักภูมิลำเนา โดยมีวัตถุประสงค์ในการบันทึกและทราบจำนวนและข้อเท็จจริงของประชากรที่แท้จริง
ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นให้ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด ประกอบกับสำนักทะเบียนแต่ละท้องที่มี
การจัดทำทะเบียนบ้านกลางไว้แห่งละ ๑ ฉบับ ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๔๖ วรรคสอง ดังนั้น หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบดังกล่าวให้ทะเบียนบ้านกลาง
มีสถานะเป็นทะเบียนบ้าน ตามข้อ ๔.๓.๑ แล้ว บุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางที่จะมีสิทธิ

และได้รับประโยชน์ตามกฎหมาย ก็ควรเป็นผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นตามความเป็นจริง และมีเจตนาที่จะถือท้องถิ่นนั้นเป็นภูมิลำเนาเท่านั้น จึงต้องให้บุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางมารายงานตัวต่อนายทะเบียนแห่งสำนักทะเบียนท้องถิ่นเพื่อยืนยันตัวตน หากบุคคลใดไม่มารายงานตัว ย่อมถูกสันนิษฐานไว้ก่อนว่าไม่ได้อยู่ในท้องถิ่นจริง และไม่มีสิทธิได้รับประโยชน์ตามกฎหมายที่อ้างอิงกับการที่บุคคลต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตท้องถิ่นนั้น

อย่างไรก็ตาม กรณีการจำหน่ายรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้านกลางด้วยสาเหตุว่าเป็นผู้ที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางเป็นเวลานานโดยไม่มีเคลื่อนไหวทางทะเบียนนั้น เป็นการนำชื่อและรายการของบุคคลออกจากทะเบียนราษฎรของประเทศไทยอย่างถาวร ซึ่งกรณีดังกล่าวไม่สอดคล้องกับสิทธิที่จะได้รับการรับรองว่าเป็นบุคคลตามกฎหมายจากรัฐ ตามกติกา ICCPR ข้อ ๑๖ และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๖ ดังนั้น การจำหน่ายบุคคลตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๖๒ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ เรื่อง การตรวจสอบและปรับปรุงการทะเบียนราษฎร^{๓๔} โดยใช้วิธีปิดประกาศรายชื่อผู้ที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลาง ซึ่งผู้นั้นอาจไม่ทราบข้อมูล อีกทั้งการแจ้งเป็นหนังสือ ผู้นั้นก็อาจไม่ได้รับหนังสือแจ้ง วิธีการดังกล่าวจึงไม่เป็นการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของประชาชน อีกทั้งไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน

พิจารณาแล้วเห็นว่า กรมการปกครองควรให้นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนจังหวัด นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนท้องถิ่น นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนสาขา หรือนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนเฉพาะกิจ แล้วแต่กรณี ตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยใช้เทคโนโลยีช่วยเพิ่มมาตรการการตรวจสอบให้มีประสิทธิภาพ ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๑๒ โดยลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากบุคคลนั้น หรือสอบถามจากชุมชน หัวหน้าชุมชน ตลอดจนประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้น ในลักษณะการทำงานเชิงรุก หรือใช้โทรศัพท์ หรือวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์อื่น ซึ่งจะทำให้นายทะเบียนทราบว่า ผู้นั้นยังคงมีภูมิลำเนาอยู่ในท้องถิ่นที่สำนักทะเบียนนั้นหรือไม่ อีกทั้งให้ประกาศรายชื่อในเว็บไซต์ของกรมการปกครอง หรือช่องทางอิเล็กทรอนิกส์อื่น เพื่อให้ผู้มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางได้ตรวจสอบข้อมูลและยืนยันตัวตนได้โดยสะดวก ไม่ต้องเดินทางมาติดต่อ ณ สำนักทะเบียนท้องถิ่นด้วยตนเอง

/๔.๓.๓ เผยแพร่ ...

^{๓๔} กำหนดแนวปฏิบัติให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการปิดประกาศรายชื่อผู้มีชื่อและรายการอยู่ในทะเบียนบ้านกลางติดต่อกันเป็นเวลาเกิน ๑๐ ปี และแจ้งให้บุคคลดังกล่าวมาติดต่อ เพื่อแจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลางและย้ายเข้าทะเบียนบ้านที่อาศัยอยู่จริงในปัจจุบัน โดยกำหนดให้ดำเนินการภายใน ๔๕ วันนับแต่สำนักทะเบียนกลางส่งรายชื่อให้สำนักทะเบียนนั้น หลังจากนั้นเมื่อพ้นระยะเวลา ๔๕ วันให้นายทะเบียนจำหน่ายรายการบุคคลที่ไม่ติดต่อขอแจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลางทั้งหมด

๔.๓.๓ เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิและประโยชน์หรือสวัสดิการของประชาชนโดยมีเงื่อนไขให้บุคคลต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้ทะเบียนบ้านกลางมีสถานะเป็นทะเบียนบ้าน ตามข้อ ๔.๓.๑ แล้ว ผู้ที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางย่อมสามารถขอจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนใหม่ได้ ในกรณีบัตรใบเดิมสูญหาย ชำรุด หรือหมดอายุ รวมทั้งหากบุคคลใดมีชื่อและรายการอยู่ในทะเบียนบ้านกลางในท้องที่ได้บุคคลนั้นย่อมได้รับสิทธิและประโยชน์หรือสวัสดิการจากรัฐตามกฎหมายในท้องที่นั้นด้วย เช่น สิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สิทธิรับเงินเบี้ยความพิการ สิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น ดังนั้น ในขั้นตอนต่อไปกรมการปกครองจึงควรเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายฉบับต่าง ๆ ที่มีเงื่อนไขเกี่ยวกับการที่บุคคลต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เพื่อให้บังคับใช้กฎหมายได้อย่างถูกต้องด้วย

๔.๓.๔ แก้ไขปัญหาให้ผู้เช่า หรือผู้อาศัย สามารถแจ้งนายทะเบียนเพื่อเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านของผู้ให้เช่าหรือเจ้าบ้านนั้นได้ โดยผู้นั้นไม่ต้องยินยอม

กรณีบุคคลที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย หรือผู้เช่าที่ผู้ให้เช่าไม่ยินยอมให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านของบ้านที่เช่านั้น หรือผู้อาศัยในบ้านที่เจ้าบ้านยินยอมให้พักอาศัย แต่ไม่ยินยอมให้เพิ่มชื่อผู้นั้นในทะเบียนบ้าน ส่งผลให้ต่อมาบุคคลดังกล่าวถูกเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลาง

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐/๑ มีเจตนารมณ์ให้ผู้ให้เช่าต้องแจ้งนายทะเบียนทราบว่ามีผู้เช่าย้ายเข้ามาอยู่ในอาคารหรือห้องเช่าของตนโดยมีเจตนาถืออาคารหรือห้องเช่าดังกล่าวเป็นภูมิลำเนา เพื่อที่นายทะเบียนจะได้ย้ายชื่อของผู้เช่าเข้ามาอยู่ในทะเบียนบ้านที่เช่านั้น ซึ่งจะทำให้นายทะเบียนทราบจำนวนคนในบ้านนั้นอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง เพื่อประโยชน์ในการเก็บรักษาและควบคุมการทะเบียนราษฎร การตรวจสอบพิสูจน์ตัวบุคคล และประมวลผลข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๒^{๓๕} รวมทั้งเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ตามมาตรา ๓๔ วรรคสี่^{๓๖} แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน นอกจากนี้ ยังไม่ทำให้ผู้เช่าและผู้อาศัย

/ต้องถูกเพิ่ม...

^{๓๕} มาตรา ๑๒ เพื่อประโยชน์ในการเก็บรักษาและควบคุมการทะเบียนราษฎร การตรวจสอบพิสูจน์ตัวบุคคลและประมวลผลข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร ให้สำนักทะเบียนกลางดำเนินการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรตามที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนด และปรับปรุงข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรให้ตรงต่อความเป็นจริงอยู่เสมอ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๓๖} มาตรา ๓๔ วรรคสี่ การกำหนดเลขประจำบ้านตามวรรคหนึ่งและการจัดทำทะเบียนบ้านตามมาตรา ๓๖ มีวัตถุประสงค์เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ผู้ใดจะอ้างการกำหนดเลขประจำบ้านหรือการจัดทำทะเบียนบ้านเพื่อแสดงว่าตนมีสิทธิในที่ดินหรือเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินมิได้

ต้องถูกเพิ่มชื่อและรายการลงในทะเบียนบ้านกลาง ดังนั้น จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐/๑ ให้ผู้เช่าหรือผู้อาศัยสามารถแจ้งนายทะเบียนโดยตรงเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านที่แจ้งนั้นได้ แม้ผู้ให้เช่าหรือเจ้าบ้านไม่ยินยอม

๕. ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๘ จึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๒ ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยกรมการปกครองและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งให้คณะกรรมการมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสานกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (สำนักงาน ป.ย.ป.) เพื่อดำเนินการ ดังนี้

๕.๑ กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครอง

๕.๑.๑ ให้แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๔๖ วรรคหนึ่ง ให้ทะเบียนบ้านกลางเป็นทะเบียนบ้าน ใช้สำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้านของบุคคลใดได้ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

๕.๑.๒ ให้ทบทวนกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ กฎกระทรวง หรือระเบียบ รวมทั้งหนังสือเวียนและแนวปฏิบัติทั้งระบบ ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ และระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๔๖ ที่ กสม. มีข้อเสนอแนะ

๕.๑.๓ หลังจากแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๔๖ วรรคหนึ่งแล้ว ให้เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายฉบับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้บังคับใช้กฎหมายได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้บุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางมีสิทธิและได้รับประโยชน์ตามกฎหมายได้เช่นเดียวกับผู้ที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้าน

/๕.๑.๔ ให้ถือว่า ...

๕.๑.๔ ให้ถือว่าบุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางซึ่งได้มารายงานตัวต่อนายทะเบียนแห่งสำนักทะเบียนท้องที่ที่บุคคลนั้นมีเจตนาจะถือเป็นภูมิลำเนาแล้ว มีสิทธิและได้รับประโยชน์ตามกฎหมายเช่นเดียวกับบุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้าน และสามารถจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนใหม่ได้ในกรณีสูญหาย ขำรุด หรือหมดอายุ

๕.๑.๕ ให้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐/๑ โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าบ้านหรือผู้ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ ในการแจ้งให้นายทะเบียนทราบ เพื่อเพิ่มชื่อบุคคลที่ประสงค์ย้ายเข้ามาอยู่ในบ้านโดยมีเจตนาจะถือเป็นภูมิลำเนา แต่หากเจ้าบ้านไม่ดำเนินการ ให้ผู้ที่ประสงค์ย้ายเข้าสามารถแจ้งให้นายทะเบียนปลายทางทราบเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านนั้นได้ และให้นายทะเบียนปลายทางประสานกับนายทะเบียนต้นทางเพื่อนำชื่อผู้นั้นออกจากทะเบียนบ้านต้นทางต่อไป

๕.๑.๖ ให้ใช้เทคโนโลยีช่วยอำนวยความสะดวกให้นายทะเบียนใช้อำนาจตรวจสอบภูมิลำเนาและข้อเท็จจริงกรณีบุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางเป็นเวลานานโดยไม่มีความเคลื่อนไหวทางทะเบียน ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๑๒ อีกทั้งให้บุคคลดังกล่าวสามารถยืนยันตัวตนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ก่อนจำหน่ายชื่อและรายการของบุคคลออกจากทะเบียนบ้านกลาง

๕.๒ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ให้ทบทุนกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ กฎกระทรวง หรือระเบียบ รวมทั้งหนังสือเวียนและแนวปฏิบัติทั้งระบบ ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ และระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๔๖ ที่ กสม. มีข้อเสนอแนะ เพื่อให้บุคคลที่มีชื่อและรายการอยู่ในทะเบียนบ้านกลางสามารถได้รับประโยชน์หรือไม่ถูกตัดสิทธิและประโยชน์ตามกฎหมายฉบับต่าง ๆ ที่มีเงื่อนไขเกี่ยวกับการที่บุคคลต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

๕.๓ สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (สำนักงาน ป.ย.ป.)

ให้นำข้อเสนอแนะของ กสม. ตามรายงานฉบับนี้ไปประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และแผนการสร้างความสามัคคีปรองดอง เพื่อทบทุนกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ กฎกระทรวง หรือระเบียบ รวมทั้งหนังสือเวียนและแนวปฏิบัติทั้งระบบ ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ และระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๔๖ ที่ กสม. มีข้อเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติม

๕.๔ คณะรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครองและกรมส่งเสริมการปกครอง
ท้องถิ่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๕.๔.๑ ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย แก้ไข
เพิ่มเติมระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๔๖ วรรคหนึ่ง
ตามข้อ ๕.๑.๑ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทบทวนกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ กฎ หรือระเบียบ รวมทั้ง
หนังสือเวียนและแนวปฏิบัติทั้งระบบ ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔
และระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๔๖ ที่ กสม. มีข้อเสนอแนะ

๕.๔.๒ ให้กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครองและกรมส่งเสริมการปกครอง
ท้องถิ่น ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แก้ไขปัญหาเพื่อให้สิทธิแก่บุคคลที่
ถูกเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลาง สามารถรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุหรือรับเงินเบี้ยความพิการได้
เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และระเบียบสำนักทะเบียนกลาง
ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๔๖ ที่ กสม. มีข้อเสนอแนะ

๕.๔.๓ ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีประสานสำนักงาน
คณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อร่วมกับกระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครองและกรมส่งเสริม
การปกครองท้องถิ่น แก้ไขปัญหาเพื่อให้สิทธิกับบุคคลที่ถูกเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลาง
สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นได้

๕.๔.๔ ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายกระทรวงมหาดไทยแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการ
ระบบการทะเบียนราษฎรของประเทศไทยในลักษณะบูรณาการเชิงระบบ เพื่อให้รับรองและคุ้มครอง
สิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลได้อย่างสอดคล้องกับกติกา ICCPR โดยพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
การจัดเก็บฐานข้อมูลประชากรให้รองรับการบริการประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรม การสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ภาคผนวก

หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๕๓ ลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย

- บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการแก้ไขปัญหาทางการทะเบียนราษฎรสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย ระหว่าง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย กับ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

- ประกาศกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อน เข้าสู่ทะเบียนราษฎรสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย

- แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย

- ข้อมูลรายชื่อที่ตั้งของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งของแต่ละจังหวัด

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๕๓

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนสำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๕ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการแก้ไขปัญหาสถานะทางทะเบียนราษฎรสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย จำนวน ๑ ชุด
๒. ประกาศกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนเข้าสู่ทะเบียนราษฎรฯ จำนวน ๑ ชุด
๓. แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนฯ จำนวน ๑ ชุด
๔. ข้อมูลรายชื่อศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกรมการปกครอง โดยสำนักทะเบียนกลาง และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ได้จัดให้มีบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการแก้ไขปัญหาสถานะทางทะเบียนราษฎรสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย เพื่อแก้ไขปัญหาสถานะทางทะเบียนราษฎรให้กับบุคคลสัญชาติไทย ประกอบด้วย ๑) คนไทยที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎร ๒) คนไทยที่มีชื่อและรายการอยู่ในทะเบียนบ้านกลาง และ ๓) คนไทยที่ถูกจำหน่ายรายการทะเบียนราษฎร ซึ่งบุคคลดังกล่าวประสบปัญหาด้านที่อยู่อาศัย ไม่มีบ้านพักอาศัยเป็นหลักแหล่ง อาศัยอยู่ในที่สาธารณะ โดยไม่อาจมีชื่อและรายการในทะเบียนบ้าน เพื่อจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนสำหรับใช้เป็นเอกสารแสดงตนในการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการจากภาครัฐ รายละเอียดตามเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การแก้ไขปัญหาสถานะทางทะเบียนราษฎรสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย เป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงขอให้แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งตั้งอยู่ ดำเนินการและถือปฏิบัติดังนี้

๑. ให้สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี แจ้งประสานการปฏิบัติไปยังศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในสังกัดของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ ให้มาดำเนินการยื่นคำร้องขอจัดทำทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย โดยให้กำหนดเลขประจำบ้านเป็นเลขที่ ๑๓๐ เหมือนกันทั่วประเทศ และทับด้วยหมายเลขรหัสของสำนักทะเบียน เช่น ๑๓๐/๑๐๒๖ เป็นทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทยของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตดินแดง เป็นต้น พร้อมทั้งให้ลงรายการประเภทบ้านเป็น “ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง” และระบุที่อยู่ของทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย ตามที่อยู่ของที่ตั้งศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งของแต่ละจังหวัด ทั้งนี้ ให้ผู้อำนวยการศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง มีสถานะเป็นเจ้าของบ้าน

/๒. บุคคล...

๒. บุคคลที่จะย้ายเข้าทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย จะต้องได้รับการพิจารณาคุณสมบัติจากผู้อำนวยการศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประกาศกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนเข้าสู่ทะเบียนราษฎรสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๖ รายละเอียดตามเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒ ทั้งนี้ เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งจากศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งแล้ว ให้ดำเนินการย้ายที่อยู่ตามแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย ตามที่สำนักทะเบียนกลางกำหนด รายละเอียดตามเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓

๓. ให้นายทะเบียนดำเนินการจัดทำทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๖ ทั้งนี้ สำนักทะเบียนกลางได้มอบหมายให้ ส่วนการทะเบียนราษฎร สำนักบริหารการทะเบียน หมายเลขโทรศัพท์ ๐-๒๗๔๑-๗๓๑๔-๑๖ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการประสาน การปฏิบัติและติดตามผลการดำเนินการ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายแมนรัตน์ รัตนสุคนธ์)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร ๐-๒๗๔๑-๗๓๑๓-๖

บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือ
ด้านการแก้ไขปัญหาทางทะเลเบียนราษฎรสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย
ระหว่าง
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย กับ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

หลักการ

บันทึกข้อตกลงนี้ทำขึ้น ณ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เมื่อวันที่ ๒๐ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ระหว่าง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย โดย นายบรรจง จันทรัตน์ รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน อธิบดีกรมการปกครอง ฝ่ายหนึ่งกับ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดย นางจตุพร ไรจนพานิชอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ อีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งสองฝ่ายตกลงร่วมกัน จัดทำบันทึกข้อตกลงนี้ ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมาย

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีความร่วมมือกันที่จะประสานความร่วมมือในการดำเนินการแก้ไขปัญหาทางทะเลเบียนราษฎรสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย ซึ่งพบว่าคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย เป็นผู้ที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน ประกอบด้วย ๑) ชื่อที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎร ๒) ชื่อและรายการบุคคล อยู่ในทะเบียนบ้านกลาง และ ๓) ชื่อที่ถูกจำหน่ายรายการทางทะเบียนราษฎร เป็นผลทำให้ไม่อาจมีชื่อ อยู่ในทะเบียนบ้าน และจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อให้เป็นเอกสารแสดงตนสำหรับการเข้าถึงสิทธิ และสวัสดิการจากภาครัฐ อย่างไรก็ตาม จากสภาพการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้น พบว่า คนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย อาศัยอยู่ในที่สาธารณะ ไม่มีบ้านพักอาศัยเป็นหลักแหล่ง และไม่มีทะเบียนบ้านสำหรับการมีชื่อ อยู่ในทะเบียนบ้าน ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน ดังนั้น เพื่อให้การแก้ไขปัญหาทางทะเลเบียนราษฎรสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทยเกิดผลสัมฤทธิ์ กรมการปกครอง และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จึงพิจารณาร่วมกันให้จัดทำ "ทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย" ขึ้น เพื่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ความรับผิดชอบ

กรมการปกครอง และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ตกลงที่จะปฏิบัติภารกิจร่วมกัน ดังนี้
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย รับผิดชอบในเรื่อง

(๑) การพิจารณาช้อกกฎหมายตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ การจัดทำทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย พร้อมกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขคุณสมบัติของบุคคลที่จะย้ายเข้าทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย เพื่อการแก้ไขปัญหาสถานะทางทะเบียน และการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน การย้ายเข้า - ย้ายออก จากทะเบียนบ้าน และกรณีอื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

(๒) กำหนด...

(๒) กำหนดเลขประจำบ้านและทะเบียนบ้านเป็นการเฉพาะ สำหรับแก้ไขปัญหาคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย ในพื้นที่จังหวัดทุกจังหวัด และกรุงเทพมหานคร จำนวนหนึ่งแห่ง หรือมีจำนวนมากกว่าหนึ่งแห่งตามความเหมาะสม

(๓) แจกแนวทางปฏิบัติให้สำนักทะเบียนจังหวัด สำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร สำนักทะเบียนอำเภอ และสำนักทะเบียนท้องถิ่นทราบและถือปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย เพื่อการแก้ไขปัญหาลักษณะบุคคลสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
รับผิดชอบในเรื่อง

(๑) กำหนดให้ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งประจำจังหวัด ที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบภารกิจตามพระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. ๒๕๕๗ ในทุกจังหวัด เป็นสถานที่ตั้งของเลขประจำบ้านและทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย เพื่อการแก้ไขปัญหาลักษณะทางทะเบียนราษฎร

(๒) ผู้อำนวยการศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งประจำจังหวัด ทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านของทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ในจังหวัดที่ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งตั้งอยู่

(๓) กำหนดให้ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งประจำจังหวัด พิจารณาคณะสมัชชาของคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย ที่มีความประสงค์จะย้ายเข้าทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย เพื่อการแก้ไขปัญหาลักษณะทางทะเบียนราษฎร ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่กรมการปกครองกำหนด

ผู้ประสานงาน

เพื่อให้การปฏิบัติงานตามบันทึกข้อตกลงฉบับนี้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ จึงมอบหมายให้มีผู้ประสานงานระหว่างกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดังนี้

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย มอบให้บุคคลต่อไปนี้ เป็นผู้ประสานงาน

(๑) ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน

(๒) ผู้อำนวยการส่วนการทะเบียนราษฎร

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

เป็นผู้ประสานงาน

(๑) ผู้อำนวยการกองคุ้มครองสวัสดิภาพและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต

(๒) หัวหน้ากลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ

(๓) ผู้อำนวยการศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งทุกแห่ง

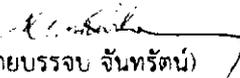
การแก้ไขเปลี่ยนแปลงบันทึกความร่วมมือ

การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไข และ/หรือ เพิ่มเติมบันทึกข้อตกลงความร่วมมือฉบับนี้ ให้แจ้งอีกฝ่ายให้ทราบล่วงหน้าระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน และเมื่อทุกฝ่ายให้ความยินยอมในการแก้ไข ปรับปรุง หรือเพิ่มเติมบันทึกข้อตกลงฉบับนี้แล้ว ให้จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเพิ่มเติมเป็นหนังสือ และลงนามผูกพัน โดยมีผู้มีอำนาจลงนามผูกพัน และให้ถือว่าเป็นบันทึกข้อตกลงที่แก้ไข ปรับปรุง หรือเพิ่มเติมนี้ เป็นส่วนหนึ่งของบันทึกข้อตกลงความร่วมมือฉบับนี้

การลงนามและการใช้บังคับ

บันทึกข้อตกลงฉบับนี้ได้จัดทำเป็นฉบับมีข้อความตรงกัน ผู้มีอำนาจลงนามของทั้งสองหน่วยงาน ได้อ่านและเข้าใจความในบันทึกข้อตกลงเป็นอย่างดีแล้ว เห็นว่าถูกต้องตรงตามความประสงค์ จึงได้ลงนาม ต่อหน้าพยานของทั้งสองหน่วยงานไว้เป็นสำคัญ และเก็บรักษาไว้หน่วยงานละหนึ่งฉบับ โดยกำหนดให้มีผล บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ผู้มีอำนาจลงนามของทั้งสองหน่วยงานได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงเป็นต้นไป

ลงชื่อ

(นายบรรจบ จันทรัตน์)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

ลงชื่อ

(นางจตุพร โรจนพานิช)
อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

ลงชื่อ ว่าที่ร้อยตรี

(ศราวุธ จันทวงศ์)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน
พยาน

ลงชื่อ

(นางสาวนภาพร เมฆาผ่องอำไพ)
รองอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
พยาน

ลงชื่อ

(นายสุริยศักดิ์ เหมือนอวม)
ผู้อำนวยการส่วนการทะเบียนราษฎร
พยาน

ลงชื่อ

(นายศราวุธ มูลโพธิ์)
ผู้อำนวยการกองคุ้มครองสวัสดิภาพ
และเสริมสร้างคุณภาพชีวิต
พยาน

ประกาศกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
เรื่อง หลักเกณฑ์การรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อน เข้าสู่ทะเบียนราษฎรสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จึงขอประกาศหลักเกณฑ์การรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อน เข้าสู่ทะเบียนราษฎรสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย ดังนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อน เข้าสู่ทะเบียนราษฎรสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“ทะเบียนบ้านกลาง” หมายความว่า ทะเบียนซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้จัดทำขึ้นสำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้าน

“ทะเบียนราษฎรสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย” หมายความว่า ทะเบียนประจำศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ที่แสดงรหัสประจำศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง และรายชื่อคนที่อยู่ในทะเบียน โดยระบุสถานะความเป็นเจ้าบ้าน การแจ้งย้ายเข้า ย้ายออก

“คนเร่ร่อน” หมายความว่า บุคคลสัญชาติไทยที่ออกมาจากที่พักอาศัยเดิม ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม มาอยู่ในที่สาธารณะ หรือบุคคลที่ออกมาจากที่พักอาศัยเดิมมาตั้งครอบครัวหรือมาใช้ชีวิตแบบครอบครัวใหม่ในที่สาธารณะ และทั้งสองกลุ่มอาจจะย้ายที่พักไปเรื่อย ๆ หรืออาศัยอยู่ที่ใดที่หนึ่งในช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อดำรงชีวิตประจำวันในที่สาธารณะนั้น ๆ ตามประกาศคณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เรื่อง กำหนดประเภทหรือลักษณะของบุคคลที่อยู่ในสภาวะยากลำบากและไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้

“เจ้าบ้าน” หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ซึ่งอยู่ในศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ในฐานะเป็นเจ้าของ ผู้เช่า หรือในฐานะอื่นใดก็ได้ โดยมีหน้าที่เป็นไปตามกฎหมายทะเบียนราษฎร

“ทีมสหวิชาชีพเพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง” หมายความว่า คณะบุคคล หรือคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วย เจ้าบ้าน และนักสังคมสงเคราะห์ หรือผู้ได้รับมอบหมาย จำนวนไม่ต่ำกว่า ๓ คน แต่ไม่เกิน ๕ คน

“ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง” หมายความว่า ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่จัดให้มีขึ้นเพื่อดำเนินการกิจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคนไร้ที่พึ่ง ตามพระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. ๒๕๔๗

ข้อ ๔ บุคคลที่มีสิทธิมีชื่อในทะเบียนราษฎรสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย ได้แก่

(๑) คนเร่ร่อนที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนราษฎร

(ก) คนไทยที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎร หมายถึง บุคคลสัญชาติไทยที่ไม่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔)

(ข) คนไทยที่มีชื่อและรายการอยู่ในทะเบียนบ้านกลาง หมายถึง บุคคลสัญชาติไทยที่ไม่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) แต่สำนักทะเบียนได้บรรจุรายชื่อไว้ในทะเบียนบ้านกลาง

(๒) บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ในกรณีที่มีบุคคลตามข้อ (๑) เป็นเด็กซึ่งมีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์
(๓) ผู้ได้รับมอบหมาย ในกรณีที่มีบุคคลตามข้อ (๑) มีเหตุจำเป็นไม่สามารถย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลางได้ด้วยตนเอง เนื่องจากพิการทางกายจนเดินไม่ได้ หรือเป็นผู้เจ็บป่วยทุพพลภาพหรือกรณีจำเป็นอื่น

ข้อ ๕ บุคคลที่มีสิทธิมีชื่อในทะเบียนราษฎรสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทยต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) ไม่เป็นผู้ต้องหาว่ากระทำผิดอาญา และอยู่ระหว่างการสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรืออยู่ระหว่างการพิจารณาคดีของศาล
- (๓) มีความสมัครใจ
- (๔) ไม่มีอาการทางจิตที่รุนแรง หรือพฤติกรรมด้านลบที่จะส่งผลกระทบต่อผู้อื่น
- (๕) ไม่ติดสารเสพติด หรือติดสุรา

ข้อ ๖ การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิการมีชื่อในทะเบียนราษฎรสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย ให้ผู้ประสงค์ขอมิสิทธิในรายชื่อหรือย้ายออกจากทะเบียนราษฎรยื่นความประสงค์พร้อมเอกสารหลักฐานหลังจากที่ได้ดำเนินการตามกระบวนการทางปกครองว่าด้วยการทะเบียนราษฎรที่ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง โดยการพิจารณาเอกสารหลักฐานให้ประกอบด้วยรายการ ดังต่อไปนี้

- (๑) บัตรประจำตัวประชาชนผู้แจ้ง ๑ ฉบับ
- (๒) บัตรประจำตัวประชาชนเจ้าบ้าน ๑ ฉบับ
- (๓) ทะเบียนราษฎรสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย ๑ ฉบับ
- (๔) ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ (ท.ร.๖) ซึ่งเจ้าบ้านลงนามยินยอมให้ย้ายเข้าแล้ว
- (๕) หนังสือมอบหมายหรือหนังสือมอบอำนาจ (ถ้ามี)
- (๖) สำเนาทะเบียนบ้านกลาง (กรณีที่มีชื่อและรายการอยู่ในทะเบียนบ้านกลาง)
- (๗) แบบตรวจสอบประวัติอาชญากรรม
- (๘) เอกสารหลักฐาน ที่สามารถพิสูจน์หรือยืนยันตัวตนได้ด้วยลายมือหรือรูปหน้าพร้อมพยานบุคคลรับรอง
- (๙) เอกสารหลักฐานอื่นตามกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ตามที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการกำหนด

ข้อ ๗ เมื่อได้มีการพิจารณาเอกสารหลักฐานตามข้อ ๖ แล้ว ให้ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจัดให้มีกระบวนการคัดกรองตามวิธีการทางสังคมสงเคราะห์ พร้อมจัดให้มีการดำเนินการดังต่อไปนี้

- (๑) จัดให้มีการประชุมทีมสหวิชาชีพเพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง
 - (๒) จัดทำแบบคำร้องขอย้ายเข้าทะเบียนราษฎรสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทยตามที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการกำหนด
 - (๓) จัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่างผู้แจ้งและเจ้าบ้านตามที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการกำหนด
 - (๔) จัดทำแบบบันทึกถ้อยคำตามที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการกำหนด
 - (๕) จัดทำแฟ้มทะเบียนประวัติตามที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการกำหนด
- ทั้งนี้ อำนาจผู้อนุญาตให้เป็นของเจ้าบ้าน หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ ๘ ผู้มีรายชื่อ...

ข้อ ๘ ผู้มีรายชื่อในทะเบียนราษฎรสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย จะพ้นสภาพ
ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) ประสงค์ขอยกจากรายชื่อในทะเบียนราษฎรสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย
- (๒) ขาดการติดต่อ หรือไม่ได้รายงานตัวต่อเจ้าบ้านหรือเจ้าหน้าที่ เป็นระยะเวลา ๓ ปี
- (๓) ถึงแก่กรรม
- (๔) กระทำผิดทางอาญา และส่วนที่เกี่ยวข้องขอรับตัวไปควบคุมเพื่อดำเนินการตามกฎหมาย
- (๕) ส่งตัวไปยังหน่วยงานอื่น
- (๖) ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือข้อตกลงตามที่ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งกำหนด

ทั้งนี้ ให้เจ้าหน้าที่จัดทำบันทึกพร้อมรายงานให้เจ้าบ้านทราบเป็นหลักฐาน กรณีตามข้อ (๔)
ให้เจ้าหน้าที่ลงบันทึกประจำวันพร้อมทั้งรายงานให้เจ้าบ้านทราบด้วย

ข้อ ๙ ผู้แจ้งที่ไม่ได้รับอนุญาตให้มีสิทธิในรายชื่อในทะเบียนราษฎรสำหรับคนไร้บ้านหรือ
คนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย หรือพ้นสภาพจากการอยู่ในรายชื่อในทะเบียน หรือแจ้งความประสงค์จะย้ายออกจาก
รายชื่อในทะเบียนดังกล่าวต่อเจ้าบ้านแล้วก็ได้ ให้เจ้าบ้านแจ้งการจำหน่ายออกจากทะเบียน ย้ายรายชื่อไปยัง
ทะเบียนบ้านกลาง หรือตามกระบวนการทางปกครองว่าด้วยการทะเบียนราษฎรกำหนด ภายใน ๑๕ วัน
นับแต่วันที่พิจารณา พ้นสภาพ หรือวันที่ยื่นประสงค์ย้ายออก

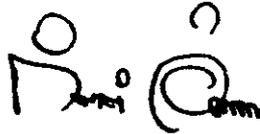
ข้อ ๑๐ กรณีพ้นสภาพตามข้อ ๘ ให้เจ้าบ้านดำเนินการดังนี้

- (๑) ตรวจสอบหลักฐานของผู้แจ้ง
- (๒) จัดทำทะเบียนรายการแจ้งย้ายที่อยู่และจำหน่าย พร้อมลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้
- (๓) จัดทำใบแจ้งย้ายที่อยู่ (ท.ร.๖)

ทั้งนี้ ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร กำหนด

ข้อ ๑๑ ห้ามมิให้ผู้ใดเปิดเผยข้อมูลแก่บุคคลใด ๆ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยแก่ผู้มีส่วนได้เสีย
หรือเพื่อประโยชน์แก่ผู้ใช้บริการ หรือเป็นการเปิดเผยตามหน้าที่และอำนาจ

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

(นายกิตติ อินทรกุล)
รองอธิบดี รักษาราชการแทน
อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย

๑. ทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย

๑.๑ ทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย เป็นทะเบียนบ้าน ซึ่งกำหนดขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๘/๒ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยการทำบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมการปกครองและกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เพื่อใช้เป็นทะเบียนบ้านสำหรับการแก้ไขปัญหาคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย ประกอบด้วย

- ๑) คนไทยที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎร
- ๒) คนไทยที่มีชื่อและรายการอยู่ในทะเบียนบ้านกลาง
- ๓) คนไทยที่ถูกจำหน่ายรายการทะเบียนราษฎร

โดยทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่ประสบปัญหาด้านที่อยู่อาศัย ไม่มีบ้านพักอาศัยเป็นหลักแหล่ง อาศัยอยู่ในที่สาธารณะ ทำให้ไม่อาจมีชื่อและรายการในทะเบียนบ้าน เพื่อจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน สำหรับใช้เป็นเอกสารแสดงตนในการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการจากภาครัฐ ดังนั้น กรมการปกครอง และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้เห็นชอบร่วมกันกำหนดให้มี “ทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย” เพื่อให้บุคคลสัญชาติไทยที่เป็นคนเปราะบางด้านที่อยู่อาศัยได้มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้าน จัดทำบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการจากภาครัฐอย่างครบถ้วนสมบูรณ์

๑.๒ กำหนดให้ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งของทุกจังหวัด ยื่นคำร้องขอจัดทำทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย โดยให้ใช้เลขประจำบ้านเป็นเลขที่ ๑๓๐ เหมือนกันทั่วประเทศ และทับด้วยหมายเลขรหัสของสำนักทะเบียน เช่น ๑๓๐/๑๐๒๖ เป็นทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทยของสำนักทะเบียนท้องถื่นเขตดินแดง เป็นต้น พร้อมทั้งให้ลงรายการประเภทบ้านเป็น “ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง” และระบุที่อยู่ของทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย ตามที่อยู่ของที่ตั้งศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งของแต่ละจังหวัด ทั้งนี้ ให้ผู้อำนวยการศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งมีสถานะเป็นเจ้าของบ้าน

ทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย เลขที่ ๑๓๐ มีความหมายในเชิงสัญลักษณ์หมายถึง กระทรวงมหาดไทย เนื่องในโอกาสการสถาปนากระทรวงมหาดไทย ครบ ๑๓๐ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ และภายใต้กิจกรรมของกรมการปกครอง “๑๓๐ ปี กระทรวงมหาดไทย อยู่ที่ไหน เราใส่ใจดูแล”

๒. หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการย้ายเข้าและย้ายออกจากทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย

๒.๑ กรณีการย้ายเข้า

๑) บุคคลที่จะย้ายเข้าทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย จะต้องได้รับการพิจารณาคุณสมบัติจากผู้อำนวยการศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประกาศกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนเข้าสู่ทะเบียนราษฎรสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๖

/๒) เมื่อผู้อำนวยการ...

๒) เมื่อผู้อำนวยการศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งได้พิจารณาคุณสมบัติตามประกาศกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการฯ ครบถ้วนแล้ว ให้ทำหนังสือแจ้งการขอย้ายเข้าทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นบุคคลสัญชาติไทยมายังสำนักทะเบียนแห่งท้องที่ที่ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งตั้งอยู่

๓) เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งจากศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง กรณีบุคคลสัญชาติไทยที่ประสบปัญหาด้านที่อยู่อาศัยขอย้ายเข้าทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นบุคคลสัญชาติไทย และให้ถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ว่าด้วยเรื่องการย้ายเข้าโดยอนุโลม

๒.๒ การย้ายออก

กรณีการย้ายออกจากทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ว่าด้วยเรื่องการย้ายออก

๓. การเปลี่ยนแปลงที่ตั้งของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

๓.๑ กรณีการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งภายในเขตท้องที่ของสำนักทะเบียนเดิม ให้ยังคงใช้เลขประจำบ้านเลขที่ ๑๓๐ และทับด้วยรหัสของสำนักทะเบียนเดิม จากนั้นให้แก่ไขเฉพาะรายการข้อมูลเฉพาะที่อยู่ซึ่งเป็นที่ตั้งของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรให้ตรงตามที่อยู่ของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ได้เปลี่ยนแปลงไป

๓.๒ กรณีการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งไปยังท้องที่ของสำนักทะเบียนอื่น ให้นายทะเบียนแจ้งให้ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ดำเนินการยื่นคำขอจัดทำทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งตั้งอยู่ใหม่

จากนั้นให้นายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งตั้งอยู่เดิม ดำเนินการย้ายชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทยทั้งหมดไปอยู่ในทะเบียนบ้านแห่งใหม่ จากนั้นให้จำหน่ายเลขประจำบ้านและทะเบียนบ้านดังกล่าว

๔. การแก้ไขปัญหาคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน

เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งจากศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง กรณีคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทยที่มีความประสงค์จะย้ายเข้าทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย ให้นายทะเบียนดำเนินการตรวจสอบว่า คนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนดังกล่าวเป็นผู้ที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียนหรือไม่ อาทิ คนไทยที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎร หรือคนไทยที่มีชื่อและรายการอยู่ในทะเบียนบ้านกลาง หรือคนไทยที่ถูกจำหน่ายรายการทะเบียนราษฎร เป็นต้น หากพบว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน ให้นายทะเบียนดำเนินการแก้ไขปัญหาสถานะทางทะเบียนให้กับบุคคลดังกล่าวให้เสร็จเรียบร้อย ก่อนที่จะรับแจ้งการย้ายเข้าในทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้บ้านหรือคนเร่ร่อนที่เป็นคนไทย โดยให้ถือปฏิบัติตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๘.๑/ว ๖๓ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๕ เรื่อง การแก้ไขปัญหาคนไทย

/ที่มีปัญหา...

ที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน “๑๓๐ ปี กระทรวงมหาดไทย อยู่ที่ไหน เราใส่ใจดูแล” เนื่องในโอกาสการสถาปนา กระทรวงมหาดไทยครบ ๑๓๐ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ และหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๕.๑/ว ๒ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๖ เรื่อง การแก้ไขปัญหาค้นคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน “๑๓๐ ปี กระทรวงมหาดไทย อยู่ที่ไหน เราใส่ใจดูแล” เนื่องในโอกาสการสถาปนา กระทรวงมหาดไทยครบ ๑๓๐ ปี

๕. เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กำหนดให้ ส่วนการทะเบียนราษฎร สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง เป็นหน่วยงาน ที่รับผิดชอบประสานการปฏิบัติ และติดตามผลการดำเนินการให้เป็นไปตามตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่ สำนักทะเบียนกลางกำหนด

ที่ตั้งของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งของแต่ละจังหวัด

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยงาน/สถานที่ตั้ง	เขตสำนักทะเบียน
1	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งกรุงเทพมหานคร 161/1 ซอยประชาสงเคราะห์ 1 แขวง/เขตดินแดง กทม. 10400	-
2	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดกระบี่ เลขที่ 359 หมู่ 7 ถนนท่าเรือ ตำบลไสไทย อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ 81000	สำนักทะเบียนอำเภอเมืองกระบี่
3	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดกาญจนบุรี เลขที่ 203/2 หมู่ที่ 12 ตำบลปากแพรก อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี	สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปากแพรก อำเภอเมืองกาญจนบุรี
4	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดกาฬสินธุ์ 9 หมู่ 7 ตำบลนิคม อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์	สำนักทะเบียนอำเภอสหัสขันธ์
5	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดกำแพงเพชร 21 หมู่ 12 ตำบลนิคมทุ่งโพธิ์ทะเล อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000	สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลนิคมทุ่งโพธิ์ทะเล
6	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดขอนแก่น เลขที่ 212 หมู่ที่ 3 ตำบลสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000	สำนักทะเบียนอำเภอเมืองขอนแก่น
7	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดจันทบุรี 1/14-15 หมู่ 2 ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000	สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองท่าช้าง
8	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดฉะเชิงเทรา เลขที่ 84/64-66 ถ.มหาจักรพรรดิ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา	สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา
9	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดชลบุรี เลขที่ 172/23 หมู่ที่ 4 ตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี 20150	สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลบางละมุง
10	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดชัยนาท 91/19 ซอยเทศบาล 43 ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท	สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองชัยนาท
11	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดชัยภูมิ 98 หมู่ที่ 8 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 36000	สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองชัยภูมิ อำเภอเมืองชัยภูมิ
12	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดชุมพร เลขที่ 110/1 หมู่ที่ 10 ตำบลนาทุ่ง อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร 86000	สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองชุมพร

13	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดเชียงราย 39/1 หมู่ 15 ตำบลป่าซาง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลป่าซาง
14	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดเชียงใหม่ 130 หมู่ที่ 12 ตำบลป่าแดด อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50000	สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลป่าแดด
15	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดตรัง 41 หมู่ที่ 4 ตำบลนาบินหลา อำเภอเมือง จังหวัดตรัง	สำนักทะเบียนอำเภอเมืองตรัง
16	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดตราด เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลหนองเสม็ด อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด 23000	สำนักทะเบียนอำเภอเมืองตราด
17	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดตาก 115 หมู่ที่ 2 ตำบลน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดตาก	สำนักทะเบียนอำเภอเมืองตาก
18	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดนครนายก เลขที่ 173/42 – 43 หมู่ที่ 1 ถนนสุวรรณศร ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก 26000	สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองนครนายก
19	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดนครปฐม 295 ถนนเพชรเกษม ตำบลพระประโทน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000	สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลนครนครปฐม
20	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดนครพนม 229 หมู่ที่ 5 ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม 48000	สำนักทะเบียนอำเภอเมือง
21	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดนครราชสีมา 1622/11 ถนนสุนทราราม ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000	สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลนครนครราชสีมา
22	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดนครศรีธรรมราช หมู่ที่ 3 ศูนย์ราชการนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช	สำนักทะเบียนอำเภอพระพรหม
23	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดนครสวรรค์ 62/1 หมู่ 6 ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์	สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลนครนครสวรรค์
24	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดนนทบุรี 78/13 หมู่ 1 ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120	สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลนครปากเกร็ด
25	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดนราธิวาส ภายในสถานสงเคราะห์เด็กชาย หมู่ 8 ตำบลลำภู อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส 96000	สำนักทะเบียนอำเภอเมืองนราธิวาส
26	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดน่าน 295 หมู่ที่ 7 ตำบลผาสิงห์ อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน 55000	สำนักทะเบียนอำเภอเมืองน่าน

27	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดบึงกาฬ เลขที่ 8 หมู่ที่ 7 ตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ 38000	สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาล เมืองบึงกาฬ
28	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดบุรีรัมย์ 332/5-6 หมู่ 13 ตำบลเสม็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์	สำนักทะเบียนอำเภอเมือง บุรีรัมย์
29	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดปทุมธานี 1/130 หมู่ที่2 ตำบลรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12110	สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลธัญบุรี
30	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 209 หมู่ที่ 16 ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 77210	สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลกม.5
31	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดปราจีนบุรี 65หมู่3ตำบลบางบริบูรณ์ อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี 25000	สำนักทะเบียนอำเภอเมือง ปราจีนบุรี
32	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดปัตตานี 85 หมู่ 9 ตำบลโคกโพธิ์ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี	สำนักทะเบียนอำเภอโคกโพธิ์
33	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 217 หมู่2 ถนนสายเอเชีย ตำบลบ่อโพง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13260	สำนักทะเบียนอำเภอนคร หลวง
34	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดพะเยา เลขที่ 5 หมู่ที่ 10 ตำบลท่าวังทอง อำเภอ เมืองพะเยา จังหวัดพะเยา 56000	สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลท่าวังทอง
35	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดพังงา 118/5 หมู่ 13 ซอยเทศบาล 2 ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา 82140	สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลโคกกลอย
36	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดพัทลุง เลขที่ 182 หมู่ที่ 1 ตำบลโคกชะงาย อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง 93000	สำนักทะเบียนอำเภอเมือง พัทลุง
37	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดพิจิตร 400 หมู่ที่ 3 ตำบลคลองคะเชนทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร 66000	สำนักทะเบียนอำเภอเมือง พิจิตร
38	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดพิษณุโลก เลขที่ 772 หมู่ 8 ตำบลวังทอง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก 65130	สำนักทะเบียนอำเภอวังทอง
39	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดเพชรบุรี 41 หมู่ 3 ตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000	สำนักทะเบียนอำเภอเมือง เพชรบุรี
40	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดเพชรบูรณ์ อาคารหอประชุมศูนย์ราชการจังหวัด เพชรบูรณ์ ศูนย์ราชการจังหวัดเพชรบูรณ์ ตำบลสะเตียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ 67000	สำนักทะเบียนอำเภอเมือง เพชรบูรณ์

41	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดแพร่ 110 หมู่2 บ้านปทุม ตำบลเหมืองหม้อ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ 54000	สำนักทะเบียนอำเภอเมืองแพร่
42	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดภูเก็ต 3/60 หมู่ที่ 1 ตำบลรัชฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต 83000	สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลรัชฎา
43	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดมหาสารคาม 584 หมู่ที่ 11 ตำบลแว้งนาง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 44000	สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลแว้งนาง
44	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดมุกดาหาร เลขที่ ๑๓๐ หมู่ ๕ ถนนชยางกูร อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร 49130	สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย
45	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดแม่ฮ่องสอน 20/16 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่เหาะ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน58110	สำนักทะเบียนอำเภอแม่สะ เรียง
46	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดยโสธร 178 หมู่ 13 ถนนอรุณประเสริฐ ตำบลตาดทอง อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร 35000	สำนักทะเบียนอำเภอเมือง ยโสธร
47	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดยะลา 62\50 ถนนสุขยางค์ ตำบลสะเตง อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา 95000	สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลนครยะลา
48	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดร้อยเอ็ด เลขที่ 333 หมู่ 5 ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด 45170	สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลนิเวศน์
49	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดระนอง เลขที่ 250/71 หมู่ที่ 2 ตำบลบางนอน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง	สำนักทะเบียนอำเภอเมือง ระนอง
50	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดระยอง 258 หมู่ที่ 1 ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง 21180	สำนักทะเบียนอำเภอนิคม พัฒนา
51	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดราชบุรี 99/99 หมู่ 4 ตำบลบ้านไร่ อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี 70000	สำนักทะเบียนอำเภอเมือง ราชบุรี
52	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดลพบุรี เลขที่ 363 หมู่ 5 ตำบลช่องสาริกา อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี 15220	สำนักทะเบียนอำเภอพัฒนา นิคม
53	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดลำปาง 139/1 หมู่ 1 ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52000	สำนักทะเบียนอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
54	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดลำพูน 84/1 หมู่ 2 ตำบลเวียงยอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน	สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลเวียงยอง

55	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดเลย เลขที่ 269 หมู่ 6 ตำบลนาอ้อ อำเภอเมือง จังหวัดเลย	สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลนาอ้อ
56	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดศรีสะเกษ 499 หมู่ที่ 9 ตำบลโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ 33000	สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาล เมืองศรีสะเกษ
57	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสกลนคร 887/3 ซอยมรุมาศ สุทธาวาส1 ถนนสุขเกษม ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร 47000	สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลนครสกลนคร
58	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสงขลา 366 หมู่ 2 ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90100	สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลพะวง
59	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสตูล 276 หมู่ 2 ตำบลคลองขุด อำเภอเมือง จังหวัดสตูล 91000	สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลคลองขุด
60	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสมุทรปราการ 58 หมู่ที่ 7 ตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ 10130	สำนักทะเบียนอำเภอพระ ประแดง
61	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสมุทรสงคราม เลขที่ 7/78 ถนนเอกชัย ตำบลแม่กลอง อำเภอเมืองฯ จังหวัดสมุทรสงคราม 75000	สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาล เมืองสมุทรสงคราม
62	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสมุทรสาคร 9/15 หมู่ที่ 1 ตำบลบางโทรัด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร 74000	สำนักทะเบียนอำเภอเมือง สมุทรสาคร
63	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระแก้ว เลขที่ 146 หมู่ที่ 8 ตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว 27120	สำนักทะเบียนอำเภออรัญ ประเทศ
64	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสระบุรี 163/3 หมู่ 7 ตำบลธารเกษม อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี 18120	สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาล เมืองพระพุทธบาท
65	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสิงห์บุรี 242 หมู่ที่ 4 ตำบลม่วงหมู อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี 16000	สำนักทะเบียนอำเภอเมือง สิงห์บุรี
66	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสุโขทัย 157 หมู่ที่ 10 ตำบลยางซ้าย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย	สำนักทะเบียนอำเภอเมือง สุโขทัย
67	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสุพรรณบุรี 9/9 หมู่ 1 ตำบลรั้วใหญ่ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี 72150	สำนักทะเบียนอำเภอเมือง สุพรรณบุรี
68	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสุราษฎร์ธานี 3/87 หมู่ที่ 1 ตำบลขุนทะเล อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84100	สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลขุนทะเล

69	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดสุรินทร์144 หมู่ที่ 13 ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	สำนักทะเบียนอำเภอกาบเชิง
70	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดหนองคาย 409 หมู่ 11 ถนนหนองคาย-โพนพิสัย ตำบลหาดคำ อำเภอมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย 43000	สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาล เมืองหนองคาย
71	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดหนองบัวลำภู เลขที่ 39 หมู่6 ตำบลลำภู อำเภอมือง จังหวัดหนองบัวลำภู 39000	สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาล เมืองหนองบัวลำภู
72	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดอ่างทอง 13/2 หมู่ที่ 5 ตำบลบางพลับ อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง 14120	สำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ทอง
73	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดอำนาจเจริญ ชั้น 2 อาคารหอประชุมพญานาครินทร์ ศาลากลางจังหวัดอำนาจเจริญ ตำบลโนนหนามแท่ง อำเภอมือง จังหวัดอำนาจเจริญ	สำนักทะเบียนอำเภอมือง อำนาจเจริญ
74	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดอุดรธานี เลขที่537/14 หมู่ที่ 1 ถนนรอบเมือง ตำบลหมากแข้ง อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี 41000	สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลนครอุดรธานี
75	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดอุดรดิตถ์ 100 หมู่ที่ 5 ตำบลผาเสียด อำเภอน้ำ ปลา จังหวัดอุดรดิตถ์ 53190	สำนักทะเบียนอำเภอท่าปลา
76	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดอุทัยธานี 12 หมู่ 6 ตำบลน้ำซึม อำเภอมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี	สำนักทะเบียนอำเภอมือง อุทัยธานี
77	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดอุบลราชธานี เลขที่ 752 หมู่ 24 ถนนคลังอาวุธ ตำบลขามใหญ่ อำเภอมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี	สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลขามใหญ่

